

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

The guidelines for school administration with the Philosophy of Sufficiency Economy in office of the Basic Education commission schools under Udonthani primary Education

รัตนา หลวงกลาง¹, สุภกร หาญสูงเนิน², ละออตา พงษ์ฤทธานันท์³

Ruttana Huangkang¹, Suppakorn hansungnoen², Laaota Pongruethat³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 2) เพื่อศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ (Best Practice) ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 การดำเนินการมี 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ M.Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education Mahasarakham University

² Lecturer Dr., Faculty of Science, Mahasarakham University

³ Lecturer Dr., Faculty of Education, Rajabhat Udon thani University

ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณิ เขต 2 โดยการศึกษานวคิด ทฤษฎี หลักการ และศึกษาการระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice) การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนต้นแบบผู้วิจัยกำหนดโรงเรียนเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณิ เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ระยะที่ 3 การนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณิ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณิ เขต 2 ภาพรวมระดับการปฏิบัติในสถานศึกษามีสภาพการบริหารงานสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุพรรณิ เขต 2 ในการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้แก่ 1) การบริหารจัดการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1. ปรับโครงสร้างการบริหาร 2. พัฒนาบุคลากร 3. กำหนดยุทธศาสตร์ 4. นิเทศภายใน 2) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) การจัดกระบวนการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและชุมชน สอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ 4) จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ประโยชน์ที่นำไปใช้ ($\bar{X} = 4.85$) มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.74$) และมีความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.61$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The purposes of this research were to : 1) To study current conditions of administration in school following the Philosophy of Sufficiency Economy, 2) to study the school was successful in the Philosophy of Sufficiency Economy, 3) to present the guideline for school administration with the Philosophy of Sufficiency Economy in office of the Basic Education commission schools under Udonthani primary Education Service Area office 2. The research procedures were divided into three phases 1) Study current conditions and requirements of administration in school following the Philosophy of Sufficiency Economy under Udonthani primary educational Service Area office 2, by Study concept and theory, 2) Study the guideline for school administration with the Philosophy of Sufficiency Economy in the office of the Basic Education commission schools. Study the guideline for school administration with the Philosophy of Sufficiency Economy in the office of the Basic Education commission schools, There are 3 schools Master was set by researcher. The researcher choose purposive sampling.

3) To present the guideline for school administration with the philosophy of sufficiency economy in office of the Basic Educational Service Area office 2.

The results of the research showed that :

1) The state for school administration with the philosophy of sufficiency economy 4 aspect at a high level as a whole. The human resource management was the highest. Then, curriculum, Learning and teaching and activities. The education management was the lowest.

The problem for school administration with the philosophy of sufficiency economy on academic, financial, personel, and general affairs of the Basic education commission schools under Udonthani primary educational Service area office 2 were at the low level. The education management was the highest problems , Then, curriculum Learning and Teaching and activities. The personnel was the lowest problems.

2) The guideline for school administration with the philosophy of sufficiency economy in office of the Basic education commission schools ;

1) The administration with the philosophy of sufficiency Economy consisted, (1) structure for administration, (2) personnel, (3) Strategic (4) internal supervision. 2) improve and development of curriculum and activities. 3) The development of learning process was relationship for people. 4) Management of the good weather.

3) Result of the guideline for school administration with the Philosophy of Sufficiency Economy in office of the Basic Education commission schools at a highest as a whole were using and feasibility.

Keywords : Philosophy of Sufficiency Economy

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ การ

ปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน รู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึก

รักษาสิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยมเอกลักษณ์ ความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 10) โดยการจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการได้ใน 2 ส่วนคือ การบริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบด้วยการสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียนการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังหลักคิดต่างๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียงของตนเองและครอบครัวได้และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ดังนั้นการดำเนินงานบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายในสังคมโรงเรียนตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ครู บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและร่วมพลังสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ประเวศ วะสี. 2542 : 6)

สถานศึกษาในฐานะหน่วยจัดการศึกษาในระดับฐานราก จึงจำเป็นต้องสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการ การดำเนินงานโดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ตลอดจนผู้ปกครองและนักเรียนทุกคน บุคลากรนี้ว่ามีความสำคัญยิ่งในการบริหารสถานศึกษาให้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารถือเป็นตัวจักรสำคัญเปรียบเสมือนหัวใจของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารมีอาชีพจำเป็นต้องเลือกใช้รูปแบบการบริหารและจัดการที่มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนทั้งด้านภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล กลุ่มบุคคล และสถาบันต่างๆ ในสังคมเพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสม ตลอดจนกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สนธิรักษ์ เทพเรณู และคณะ. 2548 : 20-21)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาโดยตรง จึงมีความสนใจที่จะ

ศึกษาและหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ซึ่งครอบคลุมการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารงานต่างๆ โดยรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสในยุคโลกาภิวัตน์ มีความพอประมาณ มีเหตุมีผลและเกิดภูมิคุ้มกันแก่องค์กรในการดำเนินชีวิตภายใต้เงื่อนไขของความรับผิดชอบต่อคุณธรรม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

2. เพื่อศึกษาโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ (Best Practice) ในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

วิธีการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน จำนวน 2,216 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 201 คน และครู จำนวน 2,015 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie

and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2551 : 34-35) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนต้นแบบ

ผู้วิจัยกำหนดโรงเรียนเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 3 นำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบ

2.1 แบบสัมภาษณ์

2.2 แบบบันทึก

ข้อมูลการศึกษาเอกสาร

ระยะที่ 3 สร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
เขต 2

แบบประเมินความ
เป็นไปได้ ความเหมาะสมและประโยชน์
ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
เขต 2

วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลภายหลังการ
ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล
แล้วผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลตาม
รายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลจากแบบสอบถาม
ผู้วิจัยได้ทำการคัดลอกแบบสอบถามที่
ถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์
ข้อมูลซึ่งสถิติที่ใช้สำหรับการตรวจสอบ
คุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย
โดยการหาค่าความเที่ยงและค่าความ
เชื่อมั่นของเครื่องมือคือการหาค่าความ
สอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา
ของครอนบาคผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดย
ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive
Statistics) โดยการหาค่าสถิติพื้นฐานค่า
ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
(Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติในการหาคุณภาพ เครื่องมือ

1.1 สถิติที่ใช้ในตรวจสอบ
คุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ
ดำเนินการโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของคุณลักษณะที่ต้องการวัดและการ
ระบุทิศทางของแบบวัด (Index of
Congruence : IOC)

1.2 สถิติที่ใช้ในการหาค่า
ความเชื่อมั่นของแบบประเมินแบบทั้ง
ฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค
(Cronbach)

2. สถิติพื้นฐาน

- 2.1 ร้อยละ (Percentage)
- 2.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic
Mean)
- 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่าสภาพและ
ปัญหา ในการบริหารสถานศึกษาตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
เขต 2

1. สภาพในการบริหาร
สถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
ภาพรวมระดับการปฏิบัติในสถานศึกษามี
สภาพการบริหารงานสถานศึกษาทั้ง
4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ
ดังนี้คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร
รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการ
จัดการเรียนการสอน ด้านการจัด
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ ข้อที่มีการ
ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหาร
จัดการสถานศึกษา

2. ปัญหาการบริหาร
สถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
เขต 2 ในการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน
โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก
มากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ ด้าน
การบริหารจัดการสถานศึกษา รองลงมา
คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียน
การสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา
ผู้เรียน และข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ
ด้านการพัฒนาบุคลากร

อภิปรายผล

1. ด้านการบริหารจัดการ
สถานศึกษา พบว่า ความสำเร็จของ
การนำแนวพระราชดำริปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ใน
สถานศึกษาขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้
ปัจจัยสำคัญ ที่สุด ใน
ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง
พบว่า ผู้บริหารมีส่วนผลักดันที่สำคัญ
และแรงบันดาลใจที่ผู้บริหารมุ่งพัฒนาการ
บริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงคือ ความรัก ความ
ศรัทธา ในองค์พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวฯ และความเชื่อถือศรัทธาและ
เข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่แสดงออกมาในรูปแบบ
ต่างๆ เช่น ความเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ การ
กำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ การ
ประสานทีมงาน ความสามารถในการ
ครองใจครู นักเรียน และชุมชน การ
ติดตามงานอย่างเป็นระบบ ให้กำลังใจ
สามารถคุยได้ทุกเรื่อง ใช้หลักการ
บริหารแบบมีส่วนร่วม มีหลักคุณธรรม
เข้าถึงจิตใจของผู้เกี่ยวข้องได้ทุกคน และ
ยังพบว่า ความสำเร็จเกิดจากผู้บริหาร
ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีผู้บริหารยึด
หลักจิตอาสา หลักธรรมาภิบาล หลักนิติ

ธรรม หลักคุณธรรมหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดี นำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ภาวะผู้นำดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานแล้ว ยังปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต เช่น ใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายและมีความเสียสละสูงยิ่ง

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

พบว่า ความสำเร็จของการนำแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา พอสรุปได้ดังนี้ การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่จะเน้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ให้เข้าถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้ฝึกคิดฝึกแก้ไขปัญหาด้วยตนเองหรือร่วมกับกลุ่มนักเรียนด้วยกัน โดยสอดแทรกหลักคุณธรรม นำความรู้ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมแบบชนบท เต็มไปด้วยแหล่งเรียนรู้ทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและอยู่ในชุมชน การเรียนการสอนจึงเริ่มต้นจากสิ่งใกล้ตัวและ สื่อการสอนตามธรรมชาติสอนให้อยู่กับธรรมชาติและมีความเรียบง่าย ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ ยังสอนโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนการวัดและประเมินผลเกี่ยวกับการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน พบว่าโรงเรียน มีการวัดผลประเมินผลเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ มีการกำหนดเครื่องมือ วิธีการวัด และเกณฑ์การประเมินเป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมสูงขึ้น

3. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

พบว่า ความสำเร็จของการนำแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

3.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด ถือว่าเป็นกิจกรรมหลักที่มีกิจกรรมย่อยๆ เสริมเข้ามาอีก เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิต การรักษาสีแกวดล้อม ซึ่งช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้มากมาย และในกิจกรรมดังกล่าวทุกโรงเรียนได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกระบวนการต่างๆ อย่างผสมกลมกลืน เช่น การเข้าค่ายที่โรงเรียนตัวเองหรือในชุมชนตัวเอง เป็นไปตามหลักความมีเหตุผล ความพอประมาณ

เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันด้านสังคมและ
สิ่งแวดล้อม

3.2 กิจกรรมการสร้างระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกิจกรรมใหญ่
ที่มีกิจกรรมคอยสนับสนุนมากมาย
มีการดำเนินการได้ผลดี

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร

พบว่า ความสำเร็จของการนำแนวพระ
ราชดำรัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา พอสรุปได้
ดังนี้

4.1 เริ่มต้นด้วยการให้
ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรให้มีความรู้
ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงอย่างชัดเจนเป็นอันดับแรก คือ
เริ่มจากความคิดไปสู่การกระทำ เริ่มจาก
ภายในไปสู่ภายนอก เริ่มจากตนเองไปสู่
ผู้อื่น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธา
ความพึงพอใจความเต็มใจในการนำสิ่งที่
ตนเองมีความเชื่อมั่นและศรัทธาว่าเป็นสิ่ง
ที่น่าไปปฏิบัติแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อ
ตัวเอง คือ ต้องให้เข้าใจ เข้าถึง ใน
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่าง
ชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยน
กระบวนทัศน์และความร่วมมือในการ
ทำงาน

4.2 วิธีการให้ความรู้ของ
สถานศึกษานั้น มีหลากหลายรูปแบบ
ทั้งอย่าง เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา
เช่น การที่ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้
ถ่ายทอดความรู้เอง หรือจัดหาวิทยากรผู้
มีความรู้มาให้ความรู้แก่บุคลากรใน
โรงเรียนการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม
การศึกษาดูงานสถานศึกษาหรือ
หน่วยงานที่เป็นต้นแบบในการ
ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายใน
สถานศึกษา เช่น ห้องสมุด การจัด
นิทรรศการ การส่งเสริมให้มีการศึกษา
ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การ
สืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หนังสือ
วารสาร สื่อต่างๆ การส่งเสริมให้สมัคร
เรียนทางไกลหรือการส่งเสริมให้ศึกษาต่อ
เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำหรับผู้บริหาร
โรงเรียนให้ดำเนินการดังนี้

1.1.1 โรงเรียนควรจัดให้
มีคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนและมีการ
วางแผนการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ
ตลอดจนมีการชี้แจงวิธีการดำเนินงานให้
ครูผู้สอนทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจ
วิธีการดำเนินการตามปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงที่ตรงกัน

1.1.2 ควรจัดให้มีการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อขอรับการสนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.3 ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง และประสานงานกับผู้ปกครองชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนทุกขนาด

เพื่อจะได้ข้อมูลนำไปบริหารจัดการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้

2.2 ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกโรงเรียนในจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการดำเนินงานในภาพรวมที่ชัดเจน

2.3 ควรศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนที่นำแนวคิดนี้ไปใช้ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง โดยทำการวิจัยเชิง

คุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : ที.เอส.บี. โปรดักส์.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2551). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม : แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม*. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- สนธิรักษ์ เทพเรณู และคนอื่นๆ. (2548). *การบริหารจัดการศึกษายุทธศาสตร์ใหม่ตามระบบการบริหารราชการ*. นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.